

POLENS AFFÄRER

EN ÖVERBLICK À PROPOS POZNAN

Av överste *ERIK DE LAVAL*

POTSDAMKONFERENSEN den 17 juli—2 augusti 1945 utgjorde slutakten i den långa västmaktsreträtt, över Teheran, Moskva och Jalta, i den allierade enighetens namn, som gav Stalin oinskränkt handlingsfrihet i Öst-Europa och inlemmade dess länder i den ryska maktsfären. För Polens del godkändes där den »provisoriska samlingsregering för nationell enhet», varom hrr Molotov, Harriman och sir Clark-Kerr efter många månaders dragkamp den 21 juni enats i Moskva. Detta innebar bl. a. att f. d. Komintern-agenten, polskfödde, sovjetryske medborgaren Boleslaw Bierut skulle bli det »fria, oberoende och demokratiska» Polens förste president och att den polska regeringen skulle helt domineras av Stalins handgångna män, medan Mikholajczyk och hans bägge kamrater enbart skulle komma att tjäna som skylt för dess »demokratiska» karaktär.

De »fria och obundna val», som enligt Jalta skulle hållas snarast möjligt efter regeringens erkännande, gingo av stapeln i januari 1947. Genom grov förfalskning av valresultatet erhöll det röda regeringsblocket 90 % av mandaten i den nya sejmen, medan Mikholajczyks bondeparti, som torde ha representerat minst 75 % av valmanskåren, fick 10 %. Nio månader senare befann sig Mikholajczyk och hans närmaste medarbetare på flykt undan hotande likvidering. Det sista hindret för Polens omvandling till folkdemokrati, modell/Moskva, var därmed undanröjt, spelet kunde börja. Med några störningar utifrån behövde man inte räkna — västmakterna hade, följande parollen »we want our boys home», omedelbart efter krigsslutet påbörjat demobiliseringen av sin väldiga krigsapparat, ett exempel som Stalin noga aktat sig att följa.

Med tanke på det allmänt utbredda hatet inom den polska nationen både mot arvfjenden Ryssland och mot kommunismen måste man dock, innan man satte full fart på bolsjeviseringen, skapa två

säkra grundvalar därför: ett starkt och i alla väder pålitligt kommunistparti och ett starkt och väl kontrollerat militär- och polisväsende. Det förstnämnda målet främjades bl. a. genom den sammanslagning av kommunist- och socialistpartierna, som genomfördes under år 1948, varvid kommunisterna, ehuru representerande det mindre av de båda partierna, kunde besätta alla nyckelpositionerna inom den sålunda bildade folkfronten. Utremsningen av ur Moskvas synpunkt mindre pålitliga element, som redan tidigare tagit sin början, fortsatte därefter i ökat tempo. Det mest prominenta offret därför var förre vice premiärministern och generalsekreteraren i kommunistpartiet Gomólka, tidigare Mikholaiczys argaste motståndare, som hade visat vissa nationellt självständiga tendenser och därför avkopplades från alla sina befattningar. Även premiärministern Osubka-Morawski fick träda tillbaka; han ersattes med den ännu mer Moskva-trogne socialisten Cyrankiewicz.

Den fullständiga kontrollen över armé och polis säkerställdes genom utnämningen i november 1949 av den ryske marskalken Rokossovsky till polsk krigsminister och överbefälhavare och samtidigt till medlem av den polska politbyrån — han var år 1944 chef för den ryska armé som då, på Stalins order, under två månaders tid utanför Warszawa under »för fot gevär» tittade på medan den polska hemarmén i staden förintades av den tyska övermakten. Under honom ställdes nu också den till ca 120 000 man uppgående säkerhetspolisen.

Rokossovskys utnämning var inledningen till ett kraftigt förstärkande och ett fullständigt förryskande av den polska försvarsmakten. Dess budget fördubblades under år 1950, övningstiden utsträcktes från 24 till 27 månader vid armén, till tre år vid flotta och flyg. Organisation, utrustning och beväpning blevo av rysk modell. 200 högre polska officerare avskedades och ersattes med ryska eller i ryska högskolor utbildade officerare. Den övervägande delen av det högre befälet inom den polska krigsmakten, enligt uppgift ända ner till majors grad, torde f. n. utgöras av ryssar — i polsk uniform. I fortsättningen kommer befordran till högre grader att vara förbehållna officerare, som i Sovjetunionen genomgått militär och »ideologisk» utbildning.

Arméns styrka beräknas ha uppbringats till 350 000 man. Dessutom skapade man nya reserver genom obligatorisk utbildning för alla män upp till 50 års ålder. Även vid denna utbildning lägger man stor vikt vid marxistisk, ideologisk omskolning, inkl. avspärrning från västerländskt inflytande. Huruvida man genom dessa me-

toder lyckats omdana den polska värnpliktsarmén till ett pålitligt redskap i de ryska maktinnehavarnas hand kan ju endast framtiden utvisa.

Sedan läget i Polen sålunda bringats under fullständig kontroll kunde arbetet på landets omdaning i folkdemokratisk anda fortgå i snabbare tempo. De grundläggande reformerna efter ryskt föredöme, den gamla överklassens likvidering, storgodsens uppdelning och jordens utdelning till småbönder, torpare och arbetare, bankernas socialisering m. m., hade ju redan i stort sett genomförts. Nu gick man vidare på skilda linjer: industrins utbyggnad och dess liksom också partihandelns förstatligande, jordbrukets omorganisering efter ryskt mönster, skolväsendets omdaning i folkdemokratisk anda och striden mot kyrkan. Tiden var nu också inne att ge Polen en sant demokratisk författning. Låt oss först kasta en blick på denna.

I »Den Polska Folkrepublikens» konstitution av juli 1952 framhålls inledningsvis, att det är Sovjetunionens seger över fascismen som lett till Polens befrielse, möjliggjort för dess »arbetande folk» att ta makten i landet och lett till dess nationella pånyttfödelse inom »rättvisa gränser». (Polens tacksamhetsskuld till »big brother» i öster fastslås alltså redan i dess författning.) Vidare heter det, att Den Polska Folkrepubliken är en det arbetande folkets republik, i vilken all makt tillhör detta arbetande folk i stad och på landsbygd. Republiken skyddar folkets makt och frihet mot fiendliga krafter, främjar de produktiva krafternas tillväxt genom industrialisering och genom modernisering på de ekonomiska, tekniska och kulturella områdena. Den skall vidare genomföra planhushållning osv.

Författningen definierar vidare medborgarnas »demokratiska rättigheter»: rätt till arbete, vila och fritid, till yrkeshjälp, uppfostran och utbildning; kvinnorna ha i alla avseenden samma rättigheter som männen. Alla medborgare tillförsäkras vidare yttrandefrihet, pressfrihet (!) och frihet till sammankomster, inkl. rätt till gatuprocessioner och demonstrationer (praktisk tillämpning, Poznan juni 1956). I fråga om statsmaktens organisation, regering och riksdag, domstolsväsen och rättsskydd uppvisar den en viss yttre likhet med västerländska författningar. Sejmen fastställer budgeten, kontrollerar ministären osv. I själva verket är dess enda funktion att genom enhälliga beslut godkänna regeringens åtgärder. Den verkliga makten ligger hos politbyrån, som i sin tur dirigeras från Moskva.

Domstolsväsendet är liksom hos oss uppdelat på tre instanser,

vilket synes garantera en viss rättssäkerhet. Men alla s. k. politiska brott behandlas av krigsdomstolar eller specialdomstolar, och som försvarare få endast av regeringen godkända, »pålitliga» advokater fungera. Rättssäkerheten torde vara, praktiskt sett, obefintlig. Polens nya författning är, liksom Sovjetunionens av år 1936, vilken i stora delar varit dess förebild, endast en vacker skylt, avsedd att dölja en mindre vacker verklighet, den totalitära polisstaten.

Industrialiseringen sattes i gång snart efter Potsdam, men det var först efter Rokossovskys »Machtübernahme» som processen för Polens omvandling från ett utpräglat agrarland till en industristat på allvar kom i gång — år 1952 hade bondebefolkningen, som år 1939 utgjorde ca 70 % av hela folket, sjunkit till ca 48 %. År 1950 fastställdes den första stora produktionsplanen, Polens 6-årsplan. Den utgjorde en del av den stora, för alla Sovjetunionens lydstater gemensamma plan, som påtvingats dem av Moskva. Enligt Bierut utgjorde den »ett stort bidrag till fred och demokrati i världen. Det polska folket satte sig stora mål före. Det skulle komma att nå dem tack vare folkets arbetsentusiasm, den dagliga hjälpen från Sovjetunionen, den segerrika socialismens land, samt de övriga folkdemokratiernas broderliga stöd och samverkan.»

Planen förutsåg en ökning av arbetarstammen med en million man och väldiga investeringar i den tunga industrin. Den ledde också till skapandet av nya industrier, bl. a. för tillverkning av last- och personbilar, traktorer, järnvägsmateriel m. m., överallt med hjälp av ryska specialister, samt till stark utvidgning av de gamla. Särskilt produktionen av stenkol, stål och elektrisk kraft ökade kraftigt. I jämförelse med 1938 års siffror var kol- och stålproduktionen ungefär tredubblad, elkraften mer än fyrdubblad. Ur det polska folkets synpunkt hade planen dock två allvarliga fel. 1:o tog den framförallt sikte på Sovjetunionens, inte Polens behov. 2:o genomfördes den under ett hänsynslöst utnyttjande av det levande materialet. Arbetarnas levnadsstandard, som ju aldrig varit hög i Polen, pressades nu genom lång arbetstid, låga löner, »frivilliga insamlingar» osv. till en nivå, som uppgives vara lägre än den ryska. Ropet på mera bröd vid demonstrationerna i Poznan hade utan tvivel en reell bakgrund.

Den nya 5-årsplanen, som officiellt trädde i kraft den 1 januari 1956, är ännu inte känd i sina detaljer. Att döma av ett uttalande av ordföranden i Statens Ekonomiska Planeringskommission synes den innebära ökade investeringar i den tunga industrin, vilket lik-

som i Ryssland kommer att innebära ytterligare sänkt levnadsstandard för hela folket.

De självägande bönderna ha i alla tider och i alla länder varit utpräglade individualister. Under Stalins kamp för införandet av den totalitära staten mötte han det hårdaste motståndet från bondeklassen, och hans lakejer i Warszawa ha under arbetet på att omvandla Polen till en kopia av Sovjetryssland gjort samma erfarenhet. Dock voro förutsättningarna för genomförandet av den kommunistiska jordbrukspolitiken i Polen i viss mån gynnsammare. Godsägareklassens likvidering och storgodsens uppdelning hade gått lätt och snabbt men resulterat i en massa mindre bärkraftiga småbruk lämpade att sammanföras i kollektiv. Och efter den tyska befolkningens fördrivande ur de s. k. »återvunna områdena», dvs. det tyska landet öster om Oder—V. Neisse, fanns ju mycket land att dela ut till jordhungliga polska bönder, i första hand till de från det av Sovjetunionen annekterade östra Polen utflyttade polackerna. Och där kunde jordfördelningen ju ordnas så att den planerade kollektiviseringen gynnades. Dessa utdelningar av jord hade nog också givit Bieruts regering en viss good will hos de nya jordägarna.

Men när den kommunistiska jordbrukspolitiken med dess kollektivbruk under olika former, leveransplikt av mjölk, säd m. m. till staten enligt av myndigheter fastställda normer och produktionsplaner kom i gång, började också motståndet sättas in. Bönderna uppskattade inte de erbjudna gåvorna i form av jordbruksmaskiner, traktorer m. m., när deras individuella frihet samtidigt gick förlorad. Det passiva motståndet tog sig delvis samma uttryck som tidigare i Ryssland, leveransstrejk, undangömmande av spannmålslagren, masslakt av kreaturen, ibland också förstöring av maskinerna. Under de första åren förekommo också mord på utsända kontrollanter och ryska soldater.

Bierut var dock inte beredd att bryta motståndet med samma våldsamma medel som Stalin använt i Ryssland. Visserligen rasade pressen också i Polen mot »kulakerna», samtidigt som domstolarna utdömde höga böter och fängelsestraff för sabotage och uteblivna leveranser, men man drog sig dock för de stalinska stridsmetoderna med utsvältning av hela landsdelar (tre millioner ihjälsvulna i Ukraina osv.), avrättningar och massdeporteringar. Man försökte med mjukare medel, såsom propaganda och utsändande av ungtkommunister (motsv. ryska Komsomol) som kontrollanter och före-

gångsmän, vilken senare åtgärd dock gav enbart negativa resultat. Och slutligen begagnade man sig av ett i detta sammanhang något överraskande medel, den katolska kyrkan.

Kyrkan var bolsjevikregimens kanske starkaste motståndare i kampen om den polska folksjälen. Det polska folket, särskilt bondeklassen, var till nästan 100 % romerskt-katolskt, och prästerna på landet voro i allmänhet sina församlingars verkliga andliga ledare. Men det fanns inom kyrkan själv en viss motsättning mellan biskoparna och övrigt högre prästerskap å ena sidan och de fattiga sockenprästerna å den andra, vilken av kommunisterna kunde utnyttjas enligt den kända regeln »splittra och härska». Detta gjordes också med en viss framgång. Man lyckades för sig vinna en del av detta lägre prästerskap, särskilt inom de forna tyska områdena, där förhållandena voro mera flytande och katolsk tradition saknades. Dessa s. k. »patriotiska präster» gingo i viss utsträckning regeringens ärenden i det de fördömde masslakt, leveransstrejk o. dyl. och framhöllo böndernas moraliska plikt mot det allmänna i fråga om leveranser.

Det kan vara av intresse att konstatera, att Bierut i sin kampanj tog hänsyn även till de polska böndernas gamla, djupt rotade antisemitism. De bägge främsta förespråkarna för kolchossystemet, minister Minc och sejmens vice talman Zambrowsky, bägge judar, avkopplades från denna uppgift emedan de på grund av sin ras voro förhatliga för lantbefolkningen, och ersattes av en katolsk kommunist av bondestam, Korzyski.

Regeringens jordpolitik har kunnat inregistrera en viss framgång, särskilt inom de »återvunna områdena». Antalet kollektivjordbruk utgjorde den 31 mars 1952 3 300 och har sedan dess stigit om och i långsamt tempo. De skilja sig såtillvida från de ryska kolchoserna att medlemmarna behålla en åtminstone nominell äganderätt till sina gårdar, även om utträde ur kollektivet torde vara praktiskt taget omöjligt. Varje delägare disponerar för egen räkning över en jordbit om ca 0,4 har, vilken beräknas föda två kor m. m. I det stora hela fortsätter dock böndernas motstånd mot kollektiviseringen, och antalet fria bönder är alltjämt mycket stort. Bondeklassens fiendskap mot kommunismen står fast.

För »den provisoriska regeringen för nationell enhet» måste en av de viktigaste uppgifterna från början ha varit att skaffa sig åtminstone någon politisk plattform för sin existens. I Polen hade kommunismen före 1939 omfattats av högst 5 % av befolkningen — att det officiella resultatet av 1947 års val innebar en grov för-

falskning visste herr Bierut och hans regering bättre än någon annan. Det gällde alltså att skaffa proselyter för den kommunistiska tron och samtidigt att få det polska folket att förstå att Sovjetunionen var dess ende verkliga vän och välgörare — inte heller det någon lätt uppgift. Industrialiseringen skapade naturligtvis i viss mån förutsättningar för marxismens utbredning, eftersom industriarbetarna som regel äro mottagliga för radikala politiska idéer, men oavsett detta krävdes en målmedveten propaganda för landets politiska omvändelse. Även härvid framstod den katolska kyrkan som den starkaste motståndaren.

Kampen mot kyrkan fördes under regimens första tid, 1945—1948, innan den ännu kände sig alldeles fast i sadeln, under relativt lugna former. Ännu år 1947 åtnjöt kyrkan full frihet i sin ämbetsutövning, det katolska universitetet i Lublin återupprättades detta år, och det förekom att kommunistiska ledare, t. o. m. Bierut själv, gingo med i kyrkliga processioner. I september 1947 uppsade regeringen dock konkordatet med Vatikanen — den första stridssignalen — och sedan »det förenade polska arbetarpartiet» bildats år 1948 fick striden mot kyrkan hårdare kynne. Kyrklig egendom beslagtogs, den stora katolska understödsorganisationen Caritas anklagades för underslev och upplöstes, och en allmän propagandakampanj mot prästerskapet igångsattes, följd av arresteringar och domar. Nio biskopar och 1 200 präster kastades i fängelse. Bl. a. arresterades ca 500 präster för vägran att skriva under den s. k. Stockholmsappellen. Ett fredsslut år 1950 mellan kyrkohierarkien och regeringen bröts redan påföljande år, och förföljelserna började på nytt. År 1953 fängslades kardinal Wyszynski vilken fortfarande torde sitta i fängelse.

Då det emellertid visade sig att dessa åtgärder inte minskade den katolska kyrkans makt över folket, slog man på hösten 1953 in på en ny taktik. Den gick ut på att försvaga kyrkan inifrån. Sedan kyrkan genom Folkrepublikens författning av år 1952 blivit ställd under statens överhöghet, och utnämningar till kyrkliga befattningar därigenom lagts under regeringens kontroll, kunde man efter hand utse kyrkoherdar ur »de patriotiska prästernas» led och sålunda på många håll isolera biskoparna från den kyrkliga menigheten. Man kunde också bilda en stor sammanslutning av s. k. framstegsvänliga katoliker, omfattande både präster och lekmän, som propagerade för samarbete mellan kyrkan och den kommunistiska diktaturen. Den bildade en särskild grupp i sejmen och disponerade över en egen, statsunderstödd tidskrift. Man har också gått in för

att utbilda nya generationer av präster i »progressiv» anda. För detta ändamål har man stängt de teologiska fakulteterna vid universiteten och ersatt dem med en nyskapad »akademi för katolsk teologi» i Bielany nära Warszawa.

Striden om själarna på den kyrkliga fronten går alltså vidare och dess slut kan ännu inte skönjas.

Jämsides med striden mot kyrkan har en offensiv för det polska folkets omvändelse till kommunism och kärlek till Ryssland gått fram på bred front. Redan år 1945 bildades »Sällskapet för polsk-sovjetsk vänskap», givetvis under regeringens beskydd. Dess uppgift var att genom spridandet av rysk litteratur och kännedom om rysk vetenskap, konst, historia — i kommunistisk version — samt genom anordnandet av ryska språkkurser osv. verka för ökad polsk förståelse och sympati för Sovjetunionen. År 1951 uppgavs sällskapets medlemsantal ha stigit till 4,3 miljoner.

Självfallet lägges den största vikten vid det uppväxande släktets fostran i kommunistisk anda. I barnskolorna ingick till helt nyligen sagor om den snälle »farbror Stalin» i lektionerna. I läroverken äro ämnena ryska och rysk historia obligatoriska, i historieundervisningen användas ryska läroböcker i översättning, i fråga om Polens historia framställles perioden 1918—1939 som värd enbart förakt och hat, USA:s och Englands politik fördömes fullständigt medan Sovjetunionens höjes till skyarna. I mogenhetsexamen kräves ingående kännedom om rysk historia och kultur. Begåvade och »rätt-tänkande» studenter inbjudas till fortsatta studier i USSR; år 1951 uppgick antalet sålunda inbjudna till 500.

Inom fackföreningarna ordnas mer eller mindre obligatorisk undervisning i ryska, och statens verk, försvarets förband, fackföreningarna m. fl. äro skyldiga att prenumerera på ryska tidskrifter. Polsk litteratur, press, konst, teater och film dirigeras och kontrolleras från Moskva, medan försök till kulturell kontakt med Väst-Europa och Amerika åtminstone intill allra sista tiden betecknats såsom mot Sovjetunionen fientlig verksamhet.

Ingen möda lämnas alltså ospard för att skapa och befästa sovjet-rysk andlig hegemoni över Polen. Ansträngningarna ha utan tvivel lett till vissa resultat, särskilt inom den yngre s. k. intelligentsian. Att det polska folkets breda lager, speciellt dess bondeklass, skulle i någon högre grad påverkas av desamma är ytterst osannolikt, därtill är det sekelgamla rysshaget nog alltför djupt grundat.

I intet av de östeuropeiska lydstaternas kommunistpartier torde de nya signalerna från Moskva, och särskilt Mikojans och Chrustsjevs kritik av Stalin ha mottagits med större gillande än i Polen. De polska kommunisterna hyste nog i allmänhet inte någon större tillgivenhet för Stalin, även om de läto bruka sig som hans verktyg. Han hade ju bl. a. år 1938 likviderat hela det gamla polska kommunistpartiet och låtit avrätta de flesta av dess ledare. En viss tendens hade också funnits åtminstone hos några av männen kring Bierut att företräda polska synpunkter även gentemot Sovjetunionen. Det var ju för sådana tendenser som Gomólka blivit avsatt och tvingats till avbön för att rädda sitt liv. Och partiets ställning inom en till övervägande del fientlig befolkning underlättades inte av Stalins politik. Den nya kursen medförde en märkbart lättare stämning, medlemmar av partiet våga tämligen fritt tala ut både sinsemellan och till utländska vänner. Det blev nu tillåtet att diskutera och t. o. m. kritisera ledningens åtgärder, vilket tidigare varit otänkbart. En del partimedlemmar gingo så långt, att de kritiserade partiet som sådant, vilket dock medförde en admonition från den nye partiordföranden, Ochab, den i år avlidne Bieruts efterträdare, vald enligt »rekommendation» av Chrustsjev vid hans besök i Warszawa. En varning gavs också av premiärminister Cyrankiewicz: »Ni får utöva kritik, men på villkor att den inte berör grundvalarna för kommunistregimen och inte inom partiet uppväcker fientliga känslor mot Ryssland. Det finns tillräckligt mycket fiendskap mot Sovjet hos flertalet av det polska folket utanför partiet.»

Att Gomólka i år frigivits och t. o. m. inbjudits att närvara vid partistyrelsens sammanträden var ju också tecken på ökad tankefrihet i n o m p a r t i e t, särskilt som han tidigare dömts för framförandet av sådana barocka idéer som »en nationell polsk väg till socialismen» och en polsk ekonomisk politik på tre linjer, statsdrift, Kooperation och enskild företagsamhet, vilket allt på Stalins tid varit grovt kätteri. Hans rehabilitering förebådar kanske en friare ekonomisk kurs i Polen, men givetvis inte återgång till demokratiskt styrelsesätt.

Den i april beslutade amnestin, den fjärde i ordningen sedan 1945, kan ju också, åtminstone skenbart, betyda en lättnad i det politiska förtrycket. Av de ca 80 000 personer som berördes av densamma angåvos 70 000 vara vanliga förbrytare; av de »politiska förbrytarna» skola ca 4 500 ha frigivits medan övriga fått reduktion av straffen. Dödsdomar förvandlades till 15 års fängelse. Hur många personer som överhuvud taget dömts för politiska brott och s. k.

statsbrott undandrar sig bedömande. Ändamålet med amnestin, vilken omgavs med väldig publicitet, torde ha varit dels att övertyga världen om att en ny, liberal æra brutit in i Polen, dels att förmå polska »emigranter» att återvända hem. Sannolikt behövdes den också för att lätta trångboddheten i de överfyllda fängelserna. Huruvida något annat mål än det sistnämnda uppnåtts, är tvivelaktigt.

Vid bedömandet av Chrustsjevs Stalin-kritik som tecken på en sinnesändring inom kommunistvärlden måste man beakta vad han kritiserade och vad han inte nämnde. Hans kritik berörde Stalins likvidering av kamrater och medtävlare inom partiet och dennes personliga diktatur över detta, som gjorde även förtjänta kommunister till hans offer eller verktyg. Men Chrustsjev kritiserade inte massmorden på ryska »kulaker», pakten med Hitler, massdeporteringarna och likvideringarna i östra Polen 1939—40, Katynmorden eller det vidriga sveket mot den polska hemarmén i Warszawa 1944. Det var m. a. o. endast brotten mot andra kommunister som voro förkastliga, mot Stalins politik gentemot den icke kommunistiska världen fanns ingen erinran. Om den fria världen och det polska folket förbisett denna detalj och hoppats att Chrustsjevs uttalande skulle varsla om minskat förtryck i lydstaterna och då speciellt Polen, så böra händelserna i Poznan den 28 och 29 juni i år ha öppnat allas ögon för verkligheten.

Inte ens den pågående rättegången mot »upprorsmännen» i Poznan bör få ge anledning till illusioner rörande den nya kursens karaktär. Visserligen skiljer den sig i hög grad från t. ex. 1930-talets skenprocesser i Moskva. Försvarsadvokaterna synas ha fått tala fritt och t. o. m. påvisa av polisen begångna fel, och man har medgivit att demonstranternas krav haft ett visst berättigande. Processen har m. a. o. gett tillfälle att inför all världen demonstrera den nya, »liberala» andan i Moskvas främsta lydstat. Men att därav sluta till någon fundamental förändring av den sovjetryska diktaturen vore förhastat. Marskalk Rokossovsky är alltjämt Polens verkliga styresman — av Moskvas nåde — och den röda armén står alltjämt beredd att upprätthålla ordningen i landet.